

Ratkó József

(Budapest, 1936. augusztus 9—Debrecen, 1989. szeptember 13.)

Gyermekkorának nagy részét állami gondozottként különböző gyermekotthonokban és nevelőszülőknél töltötte. Jellemző adat, hogy iskoláit tíz helyen végezte. A tiszadobi gyermekvárosból került Nyíregyházára középiskolába. Először az akkoriban indult Építőipari Technikumban helyezték el. Tanárai azonban, szerencsére, időben felismerték más irányú érdeklődését, s átirányították a Kossuth Gimnáziumba. Itt végre megfelelő szellemi környezetbe került, amely elősegítette korán jelentkező költői tehetségének kibontakozását. Első versei a Szabolcs-Szatmári Néplapban jelentek meg, illetve a Nyíregyházi Rádióban hangzottak el.

Érettségi után egy ideig a szegedi egyetem magyar-olasz szakos hallgatója volt, 1958-ban azonban félbe kellett szakítania tanulmányait. Egy ideig könyvelőként dolgozott, majd visszatért Szabolcsba, s előbb a berkeszi gyermekotthonban nevelősködött, majd Nyíregyházán lett újságíró a Kelet-Magyarország című lapnál. Végül — egészen haláláig — a járási könyvtár vezetője volt Nagykállóban. Mindvégig vidéken maradt, „fogadott szülőföldjén”, de ez sohasem vált hátrányára. Nemzedéke, az ún. „hetek” legjobbjai között tartották számon.

A helyi lapokon kívül versei főként az Új Írásban, az Alföldben és a Tiszatájban jelentek meg.

Művei: Félelem nélkül, 1966; Fegyvertelenül, 1968; Egy kenyéren, 1970; Törvénytelen halottaim, 1975; Gyerecholmi, 1980; Félkenyér csillag, 1984; A kő alól, 1987. Segítsd a királyt! című drámáját 1985. január 12-én mutatta be a nyíregyházi Móricz Zsigmond Színház. A kritikusok véleménye szerint ez volt az év legjobb színpadi alkotása, így 1985-ben Ratkó József nyerte el a Szép Ernő-díjat. Korábban József Attila- és SZOT-díjat is kapott.

Utolsó éveiben folyóiratot szeretett volna indítani, az elmergesedett Mozgó Világ- és Tiszatáj-vita idején azonban a Tájékoztatási Hivatal mereven elzárkózott minden új irodalmi lap engedélyezésétől. Ezért Ratkó néhány barátjával (Antal István, Nagy András László, Görömbei András) Hangsúly címmel havonta jelentkező rádióműsort, élő újságot szervezett, amelynek nyilvános nyíregyházi felvételei a legtöbbször igazi irodalmi csemegét jelentettek.

Görömbei András kiválása, majd Ratkó halála után a Hangsúly megszűnt, egykori alapítói és munkatársai azonban alapítványt hoztak létre, s ennek kuratóriuma Ratkó-díj odaítéléséről dönt. A díjat első alkalommal Balázs József vehette át.

Lásd még: Tiszadob, Nagykálló.

Irodalom:

Kiss Ferenc: Ratkó József: Félelem nélkül. Szabolcs-Szatmári Szemle, 1966. 1.

Görömbei András: Ratkó József: Törvénytelen halottaim. Szabolcs-Szatmári Szemle. 1976. 1.

Márkus Béla: Ratkó József: Segítsd a királyt! Szabolcs-Szatmári Szemle 1985. 1.

Nagy István Attila: Ratkó József: Arcok és művek. Nyíregyháza, 1986.

Kondor Jenő: A félelem és a remény költészete. Nagykálló, 1993.

/Katona Béla: Szabolcs-Szatmár-Bereg irodalmi topográfiája, I. Nyíregyháza: Jóna Múzeum. 1996./